

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. Quibus legibus fuerit Christus subiectus, vel subiici
potuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

SECTIO II.

Quibus legibus fuerit Christus subiectus, vel subiecti potuerit.

*Lex diuina
quæstio.*

Hæc quæstio præsertim tractanda est, de diuinis legibus: nam hoc loco præcipue agimus de subiectione Christi ad Deum: tamen per occasionem, & ad complementum materiæ, dicendum etiam erit de legibus humanis: lex autem diuina duplex est: altera naturalis, altera positua, quæ diuidi vltiori potest in legem communem, seu generaliter Ecclesiæ, aut populo Dei propositam, vt fuit lex vetus, & est nunc lex gratiæ, & in specialem, vt si Christus habuit aliquod speciale præceptum sibi impositum. De hoc dicemus scilicet sequent. cetera hic breuiter expediri possunt.

D. Thom.

Dico ergo primo. Christus Dominus subiectus fuit legi Dei æternæ, seu naturali. Ita docet S. Thom. 2. 2. q. 93. ar. 4. ad 2. vbi de æterna lege loquitur, sed est eadem ratio de naturali. Et eam docet late Ioan. Medina, Codice de pen. tract. 3. q. 1. vbi licet in alijs multis de merito, & satisfactione Christi minus digne sentiat: in hoc tamen bene loquitur, immerito tamen existimat hanc obligationem repugnare cum perfecta satisfactione de rigore iustitiæ, vt satis dictum est in q. 1. artic. 1. Probat ergo conclusio, quia Christus tenebatur amare Deum, & non mentiri, & vitare alia quæ sunt intrinsece mala.

Obiectio.

Dices, Etiam mētiri, vel esse infidelem in promissis seruandis, est intrinsece malum respectu diuinæ voluntatis, & tamen non propterea Deus obligatur præcepto, sed voluntas eius natura sua abstracta est, & omnino aliena ab omni huiusmodi malo. Respondetur, hinc recte sequi, voluntati Christi ex vi & natura talium obiectorum necessarium esse ad honestatem morum, ea vitare, quæ sunt intrinsece mala, etiam si per intellectum præscindamus omnem legem superioris, quod commune est Christo cum alijs omnibus, qui ratione vtuntur, vt latius in 1. 2. tractatur. Ex hoc tamen vltius sequitur, voluntatem Christi humanam, eo quod inferioris ordinis est, & superiorem habet, teneri ex præcepto superioris, quod per naturalem rationem illi manifestatur, hæc omnia mala vitare, vel contraria bona facere, quia hæc obligatio est quasi proprietas intrinseca, & connaturalis rationali naturæ, quæ superiorem habet, cuius gubernationi, & prouidentie subdita sit. Et hæc conclusio procedit tam de pura lege naturali, quæ consideratur respectu humanæ naturæ præcise sumptæ, quam de lege supernaturali, quæ connaturalis est gratiæ, seu naturæ vt eleuatur per gratiam, & supernaturalem cognitionem, est enim eadem ratio de veritate. Nec vero est quod inquiramus, an potuerit Christus non obligari hac lege naturali, vel an potuerit cum eo in hoc dispensare, non enim magis potuit hæc obligatio à Christo homine, quam ab alijs hominibus seungi, quia (vt dixi) est quasi naturalis proprietas consequens humanam naturam. An vero naturalis lex simpliciter auferri possit, aut dispensari, nõ est hoc loco disputandum, cum in materia de legibus proprium habeat locum.

*Christus
immunus le-
gem huma-
natam.*

Dico secundo. Christus Dominus nullis humanis legibus subiectus fuit, quamuis de absoluta Dei potestate, subiectum esse non repugnauerit. Prior pars probatur optime illa ratione, quia Christus etiam in humanitate sua habuit dominium, & ius superioris ordinis super omnes homines per potestatem excellentiæ, vt latius infra qu. 2. dicturi sumus: non ergo magis potuit humanis legibus obligari, quam possit Rex lege lata ab aliquo sibi subdito obligari. Vnde Matth. 17. de legibus tributorum agens ipse conclusit, ergo liberi sunt filij: quem locum Patres omnes de Christo intelligunt, & ex illo colligunt Theologi in 2. & 44. Christum non fuisse subiectum regibus tē-

poralibus. De quo videri potest D. Tho. ibi. q. 1. ar. 2. Bonau. ar. 3. qu. 1. Soto in 4. d. 25. q. 2. art. 1. Turrecremata lib. 4. sum. p. 4. c. 37. vbi refert, Ioannem XXII. contrariam sententiam, quæ fuit Marfilij Patavini, erroris damnaſſe. Et hæc conclusio magis constabit ex dicendis in conclusione sequenti.

Sed contra, quia Christus tenebatur obedire Mari, cui erat subditus. Luc. 2. Respondetur, spore sua se illi subdidisse sicut Iosepho. iure tamen, & in rigore non fuisse obligatum, quia potestas excellentiæ & iurisdicção, quam Christus habebat, etiam in matrem suam, & erat superior & altioris ordinis. Dices, Ergo non tenebatur Christus illa lege naturali, quæ obligantur filij colere parentes, & obedire illis, quod est contra præcedentem conclusionem. Respondetur, simpliciter negando consequentiam, tenebatur enim Christus pietatem seruare & respectu matris: tamen quia hoc præceptum affirmatiuum est, non semper obligat, neque eodem modo, neque ad eodem actus, sed iuxta occurrentes circumstantias, & quia hæc in Christo erat: multo alterius rationis, quàm in alijs hominibus, ideo diuerso modo obligari potuit illo præcepto.

Dico tertio. Christus Dominus non fuit subiectus illis diuinis legibus posituiuis, quæ pro vniuersa Ecclesia, aut Israelitico populo datæ sunt. Declaratur, quia hæc lex tantum est duplex, noua, & vetus de noua facile probatur, quia ipsemet Christus fuit autor, & legislator huius legis: Considerandum vero est leges statores humanos in eodem obligari legibus suis, quando illæ versantur in materia quæ ad ipsos legislatores pertinet, siue hoc sit, quia sub hac conditione censentur accepisse potestatem ferendi leges siue quia lex naturalis eos subijcit talibus legibus, eo ipso quod sunt eiusdem status, & conditionis cum alijs, ad quos leges feruntur, in Christo autem Domino hoc non habet locum respectu legis nouæ & scilicet conditæ: tum quia non sub hac conditione accepit potestatem legislatiuam, quæ in ipso fuit alterius, & excellentioris rationis: tum quia non habuit statum eiusdem rationis cum subditis vt ad illum talis lex pertinere potuerit. Quod ita etiam declaratur, quia quādo lex Principis respicit subditos, vt subditi sunt, vt est v. g. lex de soluendis tributis, talis lex non obligat Principem: sed ad hunc modum proportionatè est in presenti, nam lex gratiæ à Christo lata respicit homines vt peccatores, seu vt viatores, atque adeo existentes in inferiori statu.

Igitur solum superest, vt de veteri lege hanc conclusionem probemus, non enim defuerunt qui dicerent Christum fuisse legi veteri obnoxium atque adeo obligatum ad seruandam illam. Ita tenet Ioan. de Medina supra, cui videntur fauere verba ipsius Christi Matth. 5. de se dicentis: Non veni soluere legem sed adimplere, & Paulus ad Galat. 4. dicens, misisse Deum filium suum factum sub lege. Fauent etiam Athanasius in disputatione cum Ario. circa finem, quæ habetur tom. 4. & Cyril. Alexand. lib. 2. de Fide ad Regi. longe post medium, & epistol. ad monachos Aegypti sub finem, quæ habentur in 1. tomo. Concil. Ephes. cap. 1. & 5. qui dicunt Christum fuisse subditum legi. Et probatur ratione, quia illa lex generaliter fuit lata pro omnibus hominibus. Israelitici populi per circumcisionem ad Dei populum aggregatis: vnde est illud Pauli ad Galat. 5. Testificor omni homini circumcidenti se, quia debitor est vniuersæ legi faciendæ, sed Christus fuit de illo populo, & circumcissus, ergo fuit sub illa lege comprehensus, nullibi enim legimus illum fuisse specialiter exemptum, aut cum illo dispensatum, ne illa lege teneretur.

Nihilominus verissimam cenſeo assertionem positam, quæ videtur esse sententia D. Tho. infr. q. 37. ar. 3. & 4. vbi simpliciter negat, Christum fuisse obnoxium veteri legi, & idem dicit de Beata Virgine quoad ea, quæ ad Filium pertinebant, & quæst. 40. artic.

Christi non
subiectus
legi veteri.
Soto.

artic. 4. licet dicat Christum Dominum semper servasse legem veterem: non tamen ex obligatione, sed propter alias congruentias, quas ibi adducit. Pro eadem sententia multa congerit Ioannes Arboreus libro 3. Theosoph. c. 6. Idem docuit Soto in 4. dist. 2. qu. 1. artic. 3. in fine, qui optimam rationem indicat, nam illa lex data est populo Iudaeorum pro se, & sua posteritate, sub qua solum comprehenduntur posteri, qui via ordinaria, & per seminalem rationem à progenitoribus descendunt, ergo Christus, qui hoc modo genitus non est, non est sub illa lege comprehensus. Quod explicatur, & confirmatur à simili, quia præceptum datum Adæ pro se, & posteritate sua in illo, ut in capite contenta, non comprehendit Christum, sicut nec transgressio eius, quia Christus non continebatur in Adamo secundum seminalem rationem, sed solum secundum corpulentam substantiam: ergo similiter præceptum de circumcisione datum Abraham & posteritati eius, non comprehendit Christum, quia in lumbis eius non continebatur secundum seminalem rationem: ergo pari ratione non fuit Christus obnoxius uniuersæ legi Moisaicæ.

Obiectio.

Dicitur fortasse aliquis, argumentum recte concludere simpliciter & absolute loquendo: non tamen supposita circumcisione, quam Christus assumpsit, nam per eam videtur sese obnoxius reddidisse uniuersæ legi faciendæ, iuxta testimonium Pauli supra citatum. Respondetur tamen, eodem modo posse applicari rationem, quia sicut lex circumcisionis data est Abraham, & filiis eius, qui naturaliter ex illo generabatur: ita lex vetus solum fuit posita pro hominibus ex eadem stirpe progenitis, vel etiam pro alijs puris hominibus, si circumcidi vellent, præsertim quia, cum illa lex esset imperfecta, & ad ostendendam imbecillitatem naturæ imposita, solum hominibus imperfectis, & ex origine sua peccato subiectis imposita fuit. Vnde ad Galat. 3. ait Paul. legem propter transgressionem esse positam: & infra dicit legem fuisse paedagogum in Christo, ut ex hinc iustificarentur, qui sub illa tenebantur, & eadem colligi potest ex tota epistola ad Rom. & præsertim cap. 6. ubi distinguuntur, esse sub lege, & esse sub gratia: multo ergo magis distinguuntur, esse sub lege, & esse ipsi autorem gratiæ, non ergo fuit sub lege Christus, qui fuit autor gratiæ. Item cum esset umbra futurorum, & illius finis & complementum futurus esset Christus, per quem abroganda erat, non debuit Christo imponi vnde ad Galat. 3. dicitur, illam legem positam esse, donec veniret semen, quod est Christus. Deinde Christus erat Dominus legis, & ideo non fuit decens, ut etiam secundum humanitatem illi subderetur: vnde Matth. 12. cum Iudæi illum calumniarentur, quod Sabbathum non seruaret, respondet, Dominus est filius hominis, etiam Sabbathus. Quod explicans August. lib. questio in Matth. qu. 10. dicit, illis verbis ostendisse Christum, se non esse subiectum legi, quia erat Filius Dei naturalis, & Dominus legis. Et ad eundem sensum trahi possunt verba Ioann. 5. Pater meus vixit, modo operatur, & ego operor, quibus Christus ad similem calumniam respondit: quasi diceret se cum Patre omnia fecisse, & facere, & ideo non esse subiectum legi, ut indicant Cyril. libro. 2. in Ioan. cap. 33. & August. tract. 17. in Ioan. quamquam D. Thom. aliter & satis bene explicet infra. qu. 40. articulo. 4. ad 1. Aliqui hoc confirmant ex verbis Pauli ad Galat. 3. dicentis, legem veterem datam esse per Angelos in manu mediatoris, id est Christi, ut ipsi exponunt. Ac si sit sensus, illam quidem legem ordinatam esse per Angelos, tamen totam positam esse in potestate Christi, & illam non obligasse. Sed est expositio aliena omnino à sensu Pauli, & omnium Doctorum interpretatione, mediator enim illo loco appellatur Moyses, qui inter Deum & populum interueniens, & sequester fuit, ut dicitur Deuter. 5. dicitur ergo lex data in manu mediatoris, quia Angeli non immediate pro-

mulgarant, & dederunt legem populo, sed Moyse, per quem lex data est, ut dicitur Ioan. 1. ex hoc ergo loco nihil probari potest. Alia vero, quæ adduximus satis hanc veritatem confirmant.

Argumenta vero contrariæ sententiæ ex dictis fere soluta sunt, dicitur enim Christus non venisse ad soluendam sed ad implendam legem. Primo, quia licet non fuerit legi obnoxius, plene tamen ac perfecte illam seruauit, ut eleganter D. Thom. explicuit in illo art. 4. qu. 40. Secundo, quia Christus impleuit legem sicut veritas figuram, vel sicut donatio promissionem, ut bene Augustin. lib. 16. contra Faust. c. 6. & lib. 18. à primæ & libr. 19. c. 24. Tertio impleuit legem, quia quidquid perfectionis legi deerat, ipse addidit, & compleuit, ut idem dicit August. lib. 1. de ser. Dom. in monte c. 14. Et ad eundem modum dicit Chrysost. hom. 16. in Matth. Christum impleuisse legem dando gratiam, quam lex dare non poterat. Denique dici potest impleuisse legem: quia per passionem, & mortem suam illam consummavit, ut D. Thom. infra explicat. qu. 47. arti. 2. ad primum. Quod vero Paul. ait, Christum factum esse sub lege non ius, sed factum, non obligationem, sed usum significat, ut indicat Hieron. August. & Ambros. & clarius Anselm. dicens, Subditus est legi, non quia ipse legi quidquam deberet, sed ut nos redimeret. Et S. Thom. q. 37. arti. 1. factum, inquit, sub lege, quia pondus legis in se sustinuit. Et idem est sensus Athanasij, & Cyril. locis superius allatis, qui simul asserunt, Christum & fuisse liberum, & subditum legi, liberum scilicet, quoad obligationem; subditum vero quoad obsequium.

Responsio.
ad argum.

D. Thom.

August.

Chrysost.

Hieron.

August.

Ambros.

Anselm.

D. Thom.

SECTIO III.

Virum habuerit Christus aliquid speciale præceptum datum, cui fuerit subiectus.

Hoc dubium præcipue tractari solet de præcepto moriendi pro hominibus, an Christus illud habuerit, & quale illud fuerit. Quidam enim Theologi negant, Christo Domino impositum fuisse hoc præceptum. Ita sentit Palud. in 3. d. 12. quæst. 2. arti. 3. Palud. solum quia princeps (ut inquit) solutus est legibus. Quod fundamentum insufficiens est, ut ex dictis patet. Eandem sententiam tenet Dionys. Cisterciensis in 3. quæst. 3. artic. 2. conclus. 6. qui existimat obligationem præcepti repugnare cum perfecto merito de condigno. Quod tamen in superioribus iam à nobis reiectum est. Videtur autem hanc eandem sententiam docuisse Chrysost. hom. 59. & 74. in Ioan. docet enim, illud mandatum, quod Christus dicit habuisse à Patre, non fuisse verum & proprium præceptum, sed solum mandatum in illa latiori significatione, in 1. sect. explicata: & hom. 7. in epist. ad Philip. explicans obedientiam Christi contra Arianos, inquit: O insensati, & amentes, nam & amici nos obediunt, & nihil nos hoc dignatur, ut Filius obediret Patri, non in seruili conditione decidens: sentit ergo, illam obedientiam non fuisse in ordine ad præceptum proprie sumptum sed in ordine ad diuinam voluntatem sibi simpliciter in sinuatam & commendatam, cui Christus per humanam voluntatem maxime conformis fuit. Vnde sumi potest probabilis ratio, qua ut Christus in omnibus exequereetur voluntatem Patris, non indiguit præcepto, sed sola voluntatis paternæ cognitione, perfecta enim obedientia non expectat præceptum, sed ad numerum superioris voluntatis mouetur, ut D. Thom. docet 2. 2. qu. 104. arti. 2. Vnde Theophyl. exponens verba illa Ioan. 15. Si præcepta mea seruaueritis, manebitis in dilectione mea; sicut & ego præcepta Patris mei seruauit, & maneo in eius dilectione, inquit, hoc temperans se audientium infirmitati dicit, non enim, qui omnium est legislator, mandatu obnoxius, & sine paternis mandatis vivere non potest, hoc enim cogitare fuerit absurdissimum: & in fine cap. 14. exponit illud: Sicut mandatum dedisti mihi Pater, sic facio, hoc modo: quod complacitum est illi, &

Responsio.
ad argum.

D. Thom.

August.

Chrysost.

Hieron.

August.

Ambros.

Anselm.

D. Thom.

Chrysost.

D. Thom.

Theophyl.

kkk 4

decre-